

mint a Vesta papnői az öröktűzet. Miután pedig a vezérkari főnöknek, vagy a konyhames-ternek fontosabb dolga is vagy, ez a vesta-szüzi szolgálat a hadosztály-telefonisták magasztos hivatása. Ők adják tovább a pontos időt mindazoknak, akik órával a kezükben lázasan várják ezt a megváltó ígét. Vestatűzük-ből egy parányit átengednek a dandárok és czelemek telefonistáinak is, akik a maguk hatalskörében őrzik a hadosztályidő vestatűzét. És így nyújt a hadosztály Hügyecz tűzérnek módot arra, hogy órájával a kezében és igazának biztos tudatával a birkabőr mellénc alatt szembeszállhasson a főtűzmester ural, vagy bármely más hatalmassággal valamely óradifferencia körüli ügyben. Mert elég, ha az egy varázslatos szót kiejti: „Hadosztályidő!” Kivéve azt a kritikus esetet, amikor a feljebbvaló órája ugyancsak a hadosztályidő szerint jár és mégis más időt mutat. De hát ez különös halszerenese és ezért nem mindig a hadosztályidő a felelős. Ő a pontos időt mutatja és nem tehet a főtűzmesteri órák renitenskedése ellen semmit.

Szatmári Jenő.

A főváros közéletmezésének bajai

II.

A kereskedők és a burgonyaközpont — Kétszáz korona provízió — Nagybani kereskedésből kiskereskedés — A főváros napi szükséglete — Hova tűnik el a burgonya? — Rossz az elosztás

(Saját tudósítónktól.) Hivatalos körök és gazdák, élelmiszerkereskedők és a főváros közéletmezési ügyosztálya már többször megtették azt a kijelentést, hogy az ország burgonyatermése jó közepes eredményű. Erdély egy részének ideiglenes elvesztése lényegtelen hatással volt a burgonyaszüretre s nem kell sem a főváros, sem az ország közönségének attól félnie, hogy nem lesz burgonya. Ehhez járult még az az öröndetes hír, hogy Ausztria nagyrészt a hódított területekről látták el burgonyával és a további szükségletet is a hódított területekről fogják fedezni. A hivatalos megvilágítás természetesen nyugalmat volna hivatva teremteni s el is hiszi s tudja is mindenki, hogy a burgonyatermés nem ad aggodalomra okot. Mégis: miért van az, hogy a főváros területén a csarnokokban és kofáknál nem lehet burgonyát kapni, az egyetlen elárúsító a székesfőváros, mely kevésszámú élelmiszerbódéjaiban hozza forgalomba a burgonyát, azonban oly keveset, hogy a burgonyáért épp úgy, mint a tejért, félnapon keresztül libasorban áll a bódék előtt a közönség s legfőlebb egy-két napi burgonyaszükségletet tud beszerezni. Egyszóval: van burgonya és még sincs, a hivatalos körök fennen dicsekednek, hogy az ország közepesen jó terméséhez még a lengyelországi burgonyaszüret is hozzájárul, — csupán csak a közönséggel, a fogyasztókkal nem tudják megéreztetni, hogy ez valóban így van.

Kétféle okot hoznak fel a tarthatatlan állapot magyarázatául. Az egyik azt mondja, hogy a burgonyaközpont létesítésével megakasztották a kereskedők szabad versenyét s a kereskedők a burgonyaközpont miatt nem úgy jutnak burgonyához, mint ahogy a közönség érdekében is kívánatos volna. A másik ok pedig a székesfőváros zöldségüzeménél keresendő, ahol a szétosztást nem tudják kellőképp ellátni, dacára annak, hogy a főváros napi szükségletét illetően a vidéki felhozatalban pillanatra sem állott be jelentősebb zökkenés.

A burgonyaközpont ellen a kereskedők a következőket mondják:

— Már akkor is benujni kezdett a szabad verseny, mikor a főváros zöldségüzeme tette rá a kezét az ország burgonyatermésére.

Akkor azonban mégis jobban tudunk burgonyához jutni, mert a nagy apparátussal dolgozó fővárosi üzem maga gondoskodott a burgonya felhozataláról. Abban az időben burgonyához tudott jutni a nagykereskedő és a kofa egyaránt, volt burgonya minden csarnoki és piaci árusnál, mert a zöldségközpont adott burgonyát, amennyire csak szükségünk volt. Burgonya azóta nincs, illetőleg azóta van a kereskedőknél és kofáknál igen kevés, amióta megalakult a burgonyaközpont s ez vált korlátlan urává az ország burgonyatermésének. Tudvalevően sem vásárlási, sem szállítási joga másnak nincs, csupán a burgonyaközpontnak. Már most, ha a burgonyaközponthoz fordul áruért a kereskedő, míg a központ létesítése előtt a zöldségüzem burgonyaosztálya magát a Pestre felhozott árut szolgáltatatta ki, addig a burgonyaközpont csupán vásárlási, illetőleg szállítási engedélyt ad a kereskedőnek. Tessék már most elképzelni, hogy az illető vidékre leutazik vagy megbízottját küldi el a kereskedő, ez már maga is költségemelkedést jelent, de a legfőbb baj, hogy a burgonyaközpont már eleve megvámolja a kereskedő által felhozott burgonyát, mert minden vagon engedélyezett burgonya után az engedély átvételekor kétszáz korona províziót kell a kereskedőnek lefizetnie a burgonyaközpont irodájában. Bárki kiszámíthatja, hogy az a burgonya, melynek mázsánkénti nyers ára 14 korona, illetőleg a gazdának fizetendő 2 korona prémiummal 16 korona, mibe kerül a kereskedőnek akkorára, mikor a pesti piacon kirakhatja. Mert ehhez még számítani kell 40 fillért a zsákokra, 1 korona szállítási, 1 korona befuvarozási és 1 korona kirakási, 2 korona utazási díjat, de mázsánként öt-hat kilót le kell számítani mint veszendő mennyiséget, értve ezalatt a burgonyára tapadt sarat, homokot és egyéb szemetet. Ilyen körülmények között, mikor a burgonya nagybani eladási ára, vagyis az az ár, amennyiért a kereskedők a kofáknak eladják, — 22 korona, nincs kereskedő, aki a nehéz háborus viszonyok között olyan számítást találna meg, mint amilyent az ilyen üzlettel járó befektetés és fáradság megérdemel. Azt pedig sem a kormány, sem a főváros, sem a közönség meg nem kívánhatja, hogy a kereskedők áldozatokat hozzanak olyan ügyért, melyet más oldalról mások nyereszke-désének szolgáltattak ki. Értjük ezalatt a burgonyaközpontot, amelynek meg kellene előglednie a külföldön elért sikereivel s amellelt, hogy módját kellene adnia a szabad verseny új megindulásának, elsősorban le kellene mondania a vagononkénti 700 korona provízióról, mert ha erről lemondana, a kereskedők megalállhatnának a maguk kívánatos hasznát a burgonya felhozatalban. Hisz, mint említettük, — mondják a kereskedők — a külföldön fényes üzleteket bonyolít le a burgonyaközpont, még pedig oly fényes üzleteket, hogy vagononként ezer korona tiszta hasznot nyújt neki a németországi burgonyaexport. Hagyjon élni bennünket is, adja át a főváros ellátását nekünk, s akkor állandóan, fennakadás nélkül lesz burgonya, anélkül, hogy a maximális árat egy fillérral is emelnénk, vagy emelni kellene.

Eddig tart a kereskedők véleménye, illetőleg panasz a burgonyamizériákkal kapcsolatosan. Ehhez még azt teszik hozzá, hogy éppen a sok felhozatali költség és a központ jutaléka miatt néhányan, akik mégis hozattak burgonyát, hogy rá ne fizessenek, nem adják el a 22 korondás nagybani árban a kisárúsoknak, hanem maguk mérik ki kicsinyben, mert így kilónként 26 fillért kapnak érte, vagyis a kicsinybeni eladás maximális árat. — Ezért sem lehet a kofáknál burgonyát kapni.

Most itt közöljük a burgonyaközpont egy általános vonatkozású közleményét, melyet ma adtak ki:

Azok a vidékek, amelyek az étkezés céljaira szolgáló burgonya jó részét szolgáltatják, forgalmi zavar folvtán ezen a héten keveset tudtak árujuk-

ből a főváros piacára bocsátani. Ennek folytán az utóbbi időben sok volt a panasz amiatt, hogy a fővárosba nem jutott el elég burgonya. A felszállított mennyiség átlaga ugyanis csak 20 vaggont tett ki naponta, aminek azonban nemcsak a forgalmi nehézség az oka, hanem az is, hogy a kétkoronás prémium nem ösztönzi eléggé a termelőket a burgonya felajánlására. Az Országos Burgonyaközvetítő Iroda most a termés áttekintése és az arányos felosztás végrehajtása értelmében a burgonyakészletek országos összeírását tervezi, amit sokan a rekvirálás előkészítése gyanánt fogadnak. Ami a most adotti helyzetet illeti, az iroda igyekszik ellátni a reá ruházott feladatot. Azonkívül, hogy az egész ország és a hadsereg burgonyaszükségletét biztosítja, a székesfőváros kellő ellátására is gondot fordít. Ezt az is bizonyítja, hogy éppen most ezer vagon orosz-lengyelországi burgonya behozatala előtt álló nehézségeket hárított el. Ezenkívül ugyancsak ezer vagon burgonyát utalt át a magyarországi termelésből a székesfőváros üzemének és e mennyiségen kívül mintegy 800 vagonra tehető az a mennyiség, amelyet fővárosi burgonyakerkedők, iparvállalatok, intézetek részére utalt ki. Bár a szállítás csak lassan történhetik, bizonyos, hogy a székesfőváros és az egész ország burgonyaellátása, ha lassabb tempóban is, de rendben fog lebonyolódni.

Ebből a hivatalos kommunikéből megértjük, hogy igenis a burgonya rekvirálása küszöbön áll, nyilván azért, mert a kétkoronás prémium dacára sem tudja elérni a központ azt az eredményt, amit kíván. A nagymennyiségű burgonya megszerzésének felsorolása, a fővárosnak átutalt ezer vagon burgonyáról szóló mondatok mellé azonban jogosan állítja oda a közönség a maga kérdését: ha van burgonya, hát miért nincs, miért van az, hogy csupán a székesfővárosi bódékban s ott is csak igen kis mennyiségben lehet kapni? Várjuk, hogy a burgonyaközpont a kereskedők véleményére és panaszára is felelni fog s érthető érdeklődéssel nézünk elibe, hogy a burgonyaközpont miként világítja meg ezt a kérdést, annál is inkább, mert tudomásunk szerint pár hét előtt, abban az időben, mikor lehetett burgonyát kapni s amikor nem volt még központ, a burgonyaügyeket a fővárosi zöldségüzemnél éppen az a kéz intézte, amely most a központnál intézi.

Az itt felsorolt mizerábilis állapotok azonban nem teljesen világítják meg, hogy miért nem tud a közönség burgonyához jutni, — mert hisz éppen a burgonyaközpont kommunikéje mondja, hogy a fővárosba szállított mennyiség napi átlaga husz vaggont tesz ki. Már pedig a főváros lakosságának napi szükséglete pont husz vagon. Ez a mennyiség tehát itt van, pontosan mindig megérkezett és megérkezik, hol van hát mégis, hogy nem tudunk hozzájutni? A központ állítása szerint a főváros üzeme mindig megkapta a szükségletet, — adott-e át ebből a kereskedőknek? Tudni kell ezt s utána kell nézniök azoknak, akiket illet, mert nincs egy hónapja sem annak, hogy a zöldségüzem a rendőrség figyelmét arra hívta fel, hogy az üzem által kiszolgáltatók áru nem a piacra, hanem bizonyos telelő pincékbe vándorol! Kik ellenőrzik ezt: hivatalnokok, rendőrök, vagy kicsodák, mert az üzem konkrétizált panasza dacára sem hoztak nyilvánosságra megtorló intézkedéseket.

Ami pedig a zöldségüzemet illeti, az az információnk, hogy a burgonya-mizéria legfőbb oka az üzemnél keresendő. Nincs helyes szétosztás. Állandó gyakorlat szerint az üzem négyszáz fűszerkereskedésbe juttatott naponként két-két mázsa burgonyát, pár hét óta azonban a fűszeresektől a burgonyát teljesen megvonták. Azt mondják, azért, mert nincs elegendő kocsijuk s így csak a fővárosi bódékba szállítanak. Innen van az, hogy mindenki a bódékhoz kényszerül és szegény emberek ezreinek drága ideje a bódék előtt való tolongásban válik semmivé.

Nincs elegendő kocsi! Hát pár héttel ezelőtt volt? Igazán felháborító, hogy kicsinyes okok miatt szenvedtetik a főváros lakosságát, akkor, midőn van áru, van burgonya, mert hisz a szükséges napi mennyiség mindig megérkezett s megérkezik. Mikor jön már el egy hivatalos kéz, mely rendet teremtsen?